

Göçler Çağı

Modern Dünyada Uluslararası Nüfus Hareketleri

Hein de Haas, Stephen Castles ve Mark J. Miller

Özgün Adı: The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World
© Red Globe Press UK 2020: ISBN 978-1-352-00798-5

GAV Perspektif Yayınları*, 2022
© Göç Araştırmaları Vakfı İktisadi İşletmesi
Sertifika No.: 43715

GAV PERSPEKTİF

Hacettepe Mah. Fener
Sk. No: 5 06230

Altındağ Ankara/Türkiye

+90 (312) 473 79 11

gavperspektif.com
bilgi@gavperspektif.com
siparis@gavperspektif.com

Twitter: @gavperspektif
Instagram: @gavperspektif

1. Baskı

Kasım 2022
Ankara

GAV Perspektif Yayınları - 23

ISBN: 978-605-71985-1-8

Karton Kapak

Çeviren

Birsen Aybükte Evranos

Editör

Elif Aydın

Musahhih

Nurcan Çağman

Kapak & Dizgi

Hafize Pala

Baskı

Sarıyıldız Ofset Ltd. Şti. • Sertifika No: 46685
İvogsan Ağaç İşleri Sanayi Sitesi 1358. Sk. No: 31 Ostim, Yenimahalle, Ankara

© Kitabın tüm yayın hakları GAV Perspektif Yayınları'na aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak sınırlı alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Göçler Çağı

Modern Dünyada Uluslararası
Nüfus Hareketleri

Hein de Haas, Stephen Castles
ve Mark J. Miller

Çev. Birsen Aybüke Evranos

“*Göçler Çağı* hem tarihteki hem de günümüzdeki küresel göç örüntülerini anlamak için en kapsamlı rehberdir. Son baskı da bu değerlendirmeyi doğruluyor. En yeni teoriler ve kanıtlardan yararlanan yazarlar uluslararası göçün nedenlerini ve bunun sonucunda ortaya insan akışlarının gönderen ve kabul eden toplumlar üzerinde yarattığı sonuçları aydınlatıyor. Ulusların bu akışları yönetme çabasıyla ilgili politikalara dair yazarların yaptığı eleştirel değerlendirmeleri politika yapıcılar ve halk mutlaka okumalıdır.”

– Douglas S. Massey, *Princeton Üniversitesi, ABD*

“Göçün küresel sahnede toplumsal, ekonomik ve siyasi değişimin ayrılmaz bir parçası haline geldiği bir dönemde, *Göçler Çağı* göç süreçlerine ve bunların gittikçe birbirine bağlanan ve çeşitlenen toplumlar üzerindeki etkilerine ilişkin isabetli, modern ve anlaşılır bir açıklama sunuyor. Son istatistiklerle güncellenen ve eğitim, evlilik, emeklilik ve geçici iş gücü göçü ile bağlantılı hareketlilik biçimlerini içerecek şekilde genişletilen altıncı baskı, küresel göçler konusunda akademisyenlerin ve öğrencilerin raflarındaki yerini sağlamlaştırıyor.”

– Brenda Yeoh, *Singapur Ulusal Üniversitesi*

“*Göçler Çağı* hem akademisyenler hem öğrenciler için küresel hareketlilik konusundaki en kapsamlı rehber olmaya devam ediyor. Yazarlar temel teorileri ve tartışmaları, bölgesel örüntüleri, geçmişi ve yeni gelişmeleri ele alarak bu karmaşık olguya açıklık getiriyor. Tek kelimeyle olağanüstü olan altıncı baskı, bu temel kaynağı diğer konuların yanı sıra dışı göç ve göç yönetişimi üzerine yeni bölümlerle güncelliyor.”

– Kristin Surak, *SOAS, Birleşik Krallık*

“*Göçler Çağı*’nın son baskısı küresel göç örüntülerinin genişletilmiş ve ayrıntılı bir değerlendirmesini karşılaştırmalı bir bağlamda sunuyor. Göç teorilerinin bu örüntülere nasıl değiştiğine ve bu örüntüleri aydınlatmasına dair çok yönlü bir açıklama getiriyor. Bu kitap akademisyenlere ve göç üzerine çalışan öğrencilere büyük bir katkı sağlayacaktır.”

– Vince Marotta, *Deakin Üniversitesi, Avustralya*

“Teorik olarak çok yönlü, ampirik olarak ise geniş kapsamlı *Göçler Çağı* her baskıda daha iyi olmaya devam ediyor. Yeni, gözden geçirilmiş ve güncellenmiş bölümleriyle bu aslında yeni bir kitap. İster temel okuma isterse ek okuma olsun, bu ders kitabını göç dersinizde hiç düşünmeden kullanabilirsiniz.”

– Maarten Vink, *Maastricht Üniversitesi, Hollanda*

“Göç, dönüştürücü bir güçtür. Herkesin uluslararası göç hakkında bir fikri olduğu bu dönemde *Göçler Çağı* birçok yönüyle uluslararası göç hakkında bilgi edinmek için başvurulacak bir referans olmaya devam ediyor. Kitap, genellikle ön yargılarla dolu bir alanda okuyucuyu eksiksiz biçimde bilgilendiriyor ve aydınlatıyor. Altıncı baskı argümanının tutarlılığını, özel olarak Batı’yı merkez alan bakış açısının ötesine geçen, uluslararası göçü öğrenmeyi ve anlamayı mümkün kılan bölümler aracılığıyla örülmüş çeşitli teorik yaklaşımları kapsamlı verilerin açıklamasıyla birleştiriyor. *Göçler Çağı*, göç çalışmalarında merkezi bir yer tutuyor.”

– Christina Oelgemoller, *Loughborough Üniversitesi, Birleşik Krallık*

“Artık uluslararası göç konusunda klasik bir metne dönüşen *Göçler Çağı*’nın bu altıncı baskısı şimdiye kadarki baskıların en iyisi. Sınır ötesi hareketliliği anlamak 21. yüzyılın en büyük zorluklarından biri ve bu kitap hem Batı hem de Batı dışı dünyadaki göç çalışmaları için altın standardı belirliyor. Öğrenciler, akademisyenler ve politika yapımcılar için mutlaka okunması gereken bir kitap.”

– Gerasimos Tsourapas, *Birmingham Üniversitesi, Birleşik Krallık*

“Yazarlar göçle ilgili bu nihai metni oluşturmak için beşinci baskıyı güncelledi. Yeni bölümler kitabın göç teorileri, göç örüntüleri, toplumsal cinsiyet-göç ve çok daha fazlasını kapsayan titiz ve eleştirel bir göç analizi sunmasını sağlıyor. Haliyle bu kitap öğrenciler, araştırmacılar ve politika yapımcılar için faydalı olacaktır. Kitap, göçün modern çağa özgü bir durum olduğu miti de dâhil olmak üzere göçle ilgili yaygın mitlere meydan okuyor ve bu tür yanlış kanıtları ortadan kaldırarak için sağlam kanıtlar sunuyor. *Göçler Çağı*’nı şiddetle tavsiye ediyorum.”

– Ruth McAreevey, *Newcastle Üniversitesi, Birleşik Krallık*

“*Göçler Çağı* uluslararası göç konusunda bugüne kadarki en kapsamlı kitap olmaya devam ediyor. Kitap, dünyada göç üzerine çalışan öğrenci ve eğitimler için kilit bir metin haline geldi. Bu altıncı baskı iç göç, göç ve iklim değişikliğine dikkat çekmesiyle, menşe toplumlarda göç ve kalkınma konusunda mükemmel bir içerik sunmasıyla, toplumsal cinsiyet, ırk ve ırkçılık gibi önemli konuları vurgulamasıyla daha da zengin hale gelmiş. Bilhassa kitabın göç araştırmalarını Avrupa merkezlikten uzaklaştırma çabası, çok geciken dekolonizasyon tartışmalarının ihtiyaç duyduğu bir katkı sağlıyor. Kitap, çağdaş küresel göçleri ve bunların toplumları dönüştürmedeki rolünü anlamak isteyen herkes için temel bir okuma sunuyor. Mükemmel bir kaynak!”

– Julie Vullnetari, *Southampton Üniversitesi, Birleşik Krallık*

“*Göçler Çağı*’nın güncellenmiş baskısı genel olarak göç çalışmaları ve göç literatüründe mevcut olan belki de en kapsamlı kitaptır. Yazarlar bir taraftan önceki baskılardan yararlanırken, diğer taraftan yirmi birinci yüzyılın göç deneyimlerini etkileyen göç dinamiklerini de büyük ölçüde ekleyerek kitabı güncellediler. Bu da çağdaş okuyucuların hem kendisi hem de günümüz dünyası için somut bir gerçeklik olan göç sorunlarıyla ilgilenmelerine olanak tanıyor. Küresel göç süreçlerinin geniş kapsamlı anlatımı, içeriğin dili ve yeniden yapılandırılması, kitabın anlaşılır ve okunur olması, güncel veri ve örneklerin kullanılması öğrencilerin kitabın farklı bölümlerinden kendi özel ilgi alanları veya ders müfredatına göre seçici ve etkili bir şekilde yararlanabilmelerini sağlıyor”

– David Radford, *Güney Avustralya Üniversitesi*

“Göçün dünya çapında kamusal tartışmalara hakim olan bölücü bir konu haline geldiği günümüzde, göç teriminin çatısı altına giren konuların çeşitliliği ve karmaşıklığının dikkatli bir şekilde değerlendirilebilmesi için hakikatlere ciddi bir ihtiyaç vardır. *Göçler Çağı* okuyucuyu göçün ‘derin’ hikayesiyle tanıştırıyor. Bize, insanların sınır ötesi hareketlerinin arkasında yatan toplumsal ve ekonomik güçleri göz ardı etmenin akıllamaz olduğunu, dünyanın karşılıklı bağlantılılığını ve sorunların tek başına ele alınamayacağını gösteriyor. Hem birinci sınıf öğrencileri hem karşılaştırmalı araştırmalarla ilgilenen lisansüstü öğrenciler hem de göç üzerine çalışan deneyimli akademisyenler için zevkli ve ilgi çekici bir kitap.”

– Neli Demireva, *Essex Üniversitesi, Birleşik Krallık*

İÇİNDEKİLER

LİSTELER	XI
Şekiller Listesi	XI
Tablolar Listesi	XII
Haritalar Listesi	XII
Metin Kutuları Listesi	XII
ALTINCI BASKIYA ÖNSÖZ	XV
KISALTMALAR	XIX
1 GİRİŞ	1
Küreselleşme Çağında Göç	4
Uluslararası Göçün Büyüklüğü ve Çeşitliliği	6
Küresel Göç Eğilimleri ve Örüntüleri	10
Uluslararası Göçün Yarattığı Zorluklar	13
Küresel Yönetişimde Uluslararası Göç	14
Kitabın Amaçları ve Öne Sürdüğü Sav	16
Kitabın Yapısı	18
2 GÖÇ KATEGORİLERİ	25
Göçü ve İnsan Hareketliliğini Tanımlamak	27
İç Göç ve Uluslararası Göç	30
Geçici ve Daimî Göç	32
Menşe ve Hedef	33
Göçün Nedenleri: İş, Aile, Öğrenim, Ticaret	36
Zorunlu Göçmenler: Mülteciler ve Sığınmacılar	37
Yasa Dışı, İzinsiz, Düzensiz, Belgesiz	39
İnsan Kaçakçılığı ve Ticareti	41
İklim Mültecileri: Göç Tehdidinin İnşası	43
Sonuç	47
3 GÖÇ TEORİLERİ	51
Göç Sürecini Açıklamak	53
İşlevselci Teoriler	54
Tarihsel-Yapısalcı Teoriler	58
Göçmen Faillliğini Kavramsallaştırmak	63
İkili İş Gücü Piyasası	63
Yeni Ekonomi ve Hane Halkı Teorisi Yaklaşımları	65
Göç Geçiş Teorileri	67
Arzular - Kapasiteler Modeli	73

Göç Süreçlerinin İç Dinamikleri	76
Göç Sistemleri Teorisi	80
Sonuç	83
4 GÖÇ, ETNİSİTE VE KİMLİK	87
Etnik Azınlıkların Oluşumu	88
Etnisite	89
İrk ve İrkçilik	90
Toplumsal Cinsiyet ve Göç	93
Kültür ve Kimlik	94
Ulusötesicilik ve Diaspora Oluşumu	96
Devlet ve Ulus	98
Vatandaşlık	102
Sonuç	105
5 1945 ÖNCESİ ULUSLARARASI GÖÇ	107
Avrupa Emperyalizmi Döneminde Göç	109
Yerleşim ve Melezleşme	113
Sanayileşme ve Atlantik Ötesi Göç	115
1914'e Kadar Avrupa İçinde İş Gücü Göçü	122
İki Savaş Arası Dönem: Korumacılık, Yerlililik ve İrkçilik	126
İkinci Dünya Savaşı, Zorla Çalıştırma ve Soykırım	130
Sonuç	133
6 1945 SONRASI AVRUPA'DA GÖÇ	137
Savaş Sonrası Nüfus Patlaması Sırasında Göç (1945-1973)	138
İkili İş Gücü Piyasalarının Kuruluşu ve Büyümesi (1973-1989)	145
Neoliberal Küreselleşme Boyunca Göç (1989-2008)	148
Eski Sovyet Bölgesinde Göç	149
AB ve Schengen: Genişleme ve Entegrasyon	153
Güney Avrupa'da Göç Geçişleri	155
Göçün Siyasallaşması ve "Yetenek İçin Küresel Rekabet"	157
2008 Sonrası Göç: Hedef Avrupa	161
Sonuç	165
7 AMERİKA KITASINDA GÖÇ	169
Bölgesel Göç Örüntüleri	171
Amerika'nın Göç Geçışı (1945-1973)	175
Amerika'ya Göçün Küreselleşmesi (1973-1989)	180
Kontrol İçin Zorlu Bir Arayış: 1989'dan İtibaren Amerika'da Göç	183
Kanada: Mükemmel Bir Göç Ülkesi	188
Latin Amerika'da Toplumsal Dönüşüm ve Göç	189
ABD'deki Son Gelişmeler: Çeşitliliğe Karşı Bir Tepki mi?	192
Sonuç	198
8 ASYA-PASİFİK BÖLGESİNDE GÖÇ	203
Sömürgecilik Dönemi ve Sonrasında Göç Örüntüleri	206
Asya'nın Küresel Göç Sahnesine Çıkışı (1973-1989)	208

Asyalı Göçünün Küreselleşmesi (1989-2008)	211
Asya'daki Göç Hedeflerinin Yükselişi	213
2008'den Sonra Göç: Pekişme ve Yayılma	215
Asya-Pasifik Göçünün Değişen Coğrafyası	216
Avustralya ve Yeni Zelanda'da Göç	224
Sonuç	229
9 AFRIKA VE ORTA DOĞU'DA GÖÇ	233
Afrika'daki Çağdaş Göçün Tarihi Kökenleri	236
Sömürge Sonrası Göç ve Misafir İşçi Göçü (1945-1973)	240
Bölge İçi Göç: Çatışma, Kentleşme ve Ekonomik Dönüşüm	242
Küresel Göç Mıknatısı Körfez'in Yükselişi (1973-1989)	244
Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Afrika'da Göç	247
Toplumsal Dönüşüm, Arap Baharı ve Göç	254
Afrika'nın Küresel Göç Sahnesine Çıkışı	258
Sonuç	260
10 DEVLET, SİYASET VE GÖÇ	265
Çıkış Devrimi	267
Göç, Diplomasi ve Devlet Gücü	269
Göçün Güvenlikleştirilmesi	274
"İslami Tehdit" İnşası	277
Yabancı Düşmanlığı Gerçekten Yükselişte mi?	279
Avrupa Birliği Göç Rejimi	282
Uluslararası Göç Rejimi	285
Sonuç	289
11 GÖÇ POLİTİKALARININ EVRİMİ VE ETKİNLİĞİ	291
Göç Politikası Türleri	291
Göç Politikası Araç Kutusu	293
Söylem İle Uygulama Arasında	296
Göç Politikalarının Liberalleşmesi	298
Liberal Paradoks	300
Seyahat Vizeleri ve İstenmeyen Göçün Engellenmesi	303
Uygulama Zorluğu	306
Yasallaştırma: Politika Başarısızlığı mı Yoksa Politika Aracı mı?	308
Göç Politikalarının İstenmeyen Sonucu	310
Sonuç	314
Ek: Göç Politikası Araç Kutusu	318
12 İŞ GÜCÜNE KATILIMDA GÖÇMENLER VE AZINLIKLAR	323
İş Gücü İhtiyacının Toplumsal İnşası	324
İş Gücü Talebinin Değişen Yapısı	326
İş Gücü Piyasasında Göçmenler	328
Göçmen Girişimciliği	334
Çalışmanın Dönüşümü	337
Güvencesiz Çalışmanın Kadınlaşması	339

Göçmen İş Gücüne Yönelik Süregiden Talep	341
İstihdamın Devam Eden Önemi	343
Sonuç	345
13 YENİ ETNİK AZINLIKLAR VE TOPLUM	349
Göç Politikaları ve Azınlık Oluşumu	349
Konut Ayrışması	354
Göç ve Küresel Şehir	359
Entegrasyon Politikaları: Tartışmalı Bir Mesele	360
İrkçılık ve Azınlık Oluşumu	365
Vatandaşlık Kazanılması	369
Dilsel ve Kültürel Haklar	375
Göçmenler ve Ulus	376
Göçmen Entegrasyonu Modelleri	380
Sonuç	381
14 MENŞE TOPLUMLARDA GÖÇ VE KALKINMA	385
Göç ve Kalkınma Tartışması	385
Göçmen Dövizleri Kalkınma Yardımı Olabilir mi?	391
Göç ve Göçmen Dövizlerinin Ekonomik Etkileri	396
Beyin Göçü mü Beyin Gücü Kazanımı mı?	400
Sosyal Havaleler	401
Göç ve Kalkınmanın Bir Koşulu Olarak Reform	404
Politika Çıkarımları	406
Sonuç	408
15 SONUÇ	411
Küresel Göç ve Hareketlilik Konusunda Gelecek Öngörüler	414
Göç Alanında Uluslararası İş Birliği ve Yönetişimi Geliştirmek	417
Düzensiz Göçe Yanıt Vermek	421
Yasal Göç ve Entegrasyon	424
Etnik Çeşitlilik, Toplumsal Değişim ve Ulus devlet	426
TERİMLER SÖZLÜĞÜ	431
KAYNAKÇA	445
DİZİN	489

ALTINCI BASKIYA ÖNSÖZ

Göçler Çağı küresel göçler ve bu göçlerin toplumda yarattığı sonuçlar üzerine yapılan çalışmalara yönelik anlaşılır bir giriş metni sunmaktadır. İlk olarak 1993'te yayınlanan kitap teorik bilgileri, göç akışları ve bunların devletler ve insanlar üzerindeki etkileri hakkındaki güncel bilgilerle birleştirmek için tasarlanmıştı. Uluslararası göç kamuoyu tartışmalarının temel konusu haline geldi ve politika yapıcılar, akademisyenler, gazeteciler *Göçler Çağı*'nı yaygın olarak kullandı. Kitap, tüm dünyada siyaset bilimi ve sosyal bilimlerde ders kitabı olarak tavsiye ediliyor.

Hein de Haas, Stephen Castles ve Mark J. Miller'a katılarak beşinci baskıda yazar olarak yer aldı ve bu yeni ve genişletilmiş altıncı baskının taslağının hazırlanmasında başrolü üstlendi. Kitap kapsamlı bir şekilde gözden geçirildi ve güncellendi. Önceki baskılarda olduğu gibi, altıncı baskı aslında yeni bir kitaptır. Gözden geçirilen yapısı artık üç tematik küme içeriyor. Giriş bölümünün ardından İkinci, Üçüncü, Dördüncü ve Beşinci Bölümler kategoriler, teoriler, göç ve etnik çeşitliliğin tarihinden bahsediyor. Altıncı, Yedinci, Sekizinci ve Dokuzuncu Bölümler dünyanın tüm bölgelerindeki göçe dair genel bir değerlendirme sunarken, Onuncu, On Birinci, On İkinci, On Üçüncü ve On Dördüncü bölümler göç üzerinden yapılan siyasete, göç politikalarına ve göçün menşe ve hedef toplumlar üzerindeki etkilerine ayrıldı.

İlk kitaptan bu yana *Göçler Çağı*'nın birbirini izleyen her baskısı Batılı ve Batılı olmayan bölgeler ile göçe bakış açıları arasındaki dengeyi iyileştirdi. Bu, dünyanın basitçe "göçmen gönderen" Küresel Güney ile "göçmen kabul eden" Küresel Kuzey" olarak bölünmesini önlemek için gerçekleştirilen özel çalışmanın sonucudur. Hem küresel göç örüntülerindeki değişimler hem de böyle bir göç anlayışının her şeyden önce sömürgeci, tarih dışı ve yanlış olduğunun gittikçe daha fazla farkına varılması nedeniyle, bu tür bölünmeler her geçen gün daha az savunulabilir hale geliyor. Bu baskı çoğu ülkenin göç alma ve göç verme ile ilgili önemli ölçüde sorunla uğraştığına dair farkındalığı temsil eden geniş ve tarihsel olarak karşılaştırmalı bir vizyon sağlamayı (önceki baskılara kıyasla daha fazla) amaçlıyor.

Göçler Çağı, bölgesel farklılıklara rağmen çağdaş göçün, dünyadaki toplumları ve insanları etkileyen benzer toplumsal ve ekonomik dönüşüm güçleri tarafından şekillendirildiğini savunuyor. Avrupa (Altıncı Bölüm), Amerika kıtası (Yedinci Bölüm), Asya-Pasifik bölgesi (Sekizinci Bölüm) ve Orta Doğu'daki (Dokuzuncu Bölüm) göç eğilimlerini inceleyen bölgesel bölümler, karşılaştırmayı kolaylaştırmak adına tek tip bir dönemlendirme kullanıyor. *Göçler Çağı*'nın önceki baskılarında süregelen bölge-

sel kapsamı geliştirme yaklaşımını sürdüren altıncı baskı, önceki baskılarda yeterince bahsi geçmeyen eski Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'daki göç eğilimlerinin sistematik bir değerlendirmesini içeriyor.

Bu nedenle bu baskı göç eğilimlerini, göçle ilgili tartışmaları ve göç politikalarını küresel bir kapsamla sunan ilk baskıdır. Kitabın bölgelere dair bölümlerini (sadece bu bölgelere özel ilgi duyanlar için değil) halk ve öğrenciler açısından daha ilginç hale getirmek adına bölümler, bölgesel göç ve politika eğilimlerinin giriş kısmında ve teorik kısımda ele alınan daha genel temaları ve teorileri nasıl yansıttığını tartışıyor. Ayrıca analizler, göç ve (antropolojiden ekonomiye kadar değişen) sosyal bilimlerdeki meselelere ilişkin en yeni ampirik kanıtlara dayanıyor. Geçtiğimiz yıllar boyunca ampirik kanıtların hızla artışı yansıtan *Göçler Çağı* bu nedenle göç çalışmaları alanına dair en gelişmiş değerlendirmeyi sunuyor.

Bu baskı, Dünya Bankası'nın *Küresel İkili Göç Veri Tabanı* [*Global Bilateral Migration Database*] ve göçmen nüfusa ilişkin bu küresel verilerin BM Nüfus Bölümü ve Oxford tarafından yapılan son güncellemeleri gibi kitabın son baskısından bu yana kullanıma sunulan göç ve göç politikalarına ilişkin yeni küresel verileri kullanmaktadır. Bu baskı, Dünya Bankası'nın son baskıdan bu yana kullanıma sunulan *Küresel İkili Göç Veri Tabanı* [*Global Bilateral Migration Database*], göçmen nüfusa ilgili bu küresel verilere dair BM Nüfus Bölümü'nün edindiği son bilgiler ve Oxford Üniversitesi'nin DEMIG (Uluslararası Göçün Belirleyicileri) [*Determinants of International Migration*] projesi gibi göç ve göç politikalarına ilişkin yeni küresel verileri kullanıyor. Verilerdeki bu gelişmeler küresel ve bölgesel göç örüntülerindeki uzun vadeli eğilimlerin yanı sıra göç politikalarının evrimini inceleme kapasitesini büyük ölçüde artırdı. Ampirik kanıtlar ve veriler hâlâ Batılı ülkelerinin etkisi altında kalmış olsa da veri ve araştırmalardaki son gelişmeler Batı merkezli açıklamalardan uzaklaşan göç konularının daha dengeli bir şekilde ele alınmasını sağladı. Kitap boyunca göç ve politika eğilimlerini inceleyen çeşitli yeni şekil ve tablolara yeni veriler de dâhil edildi. Dördüncü baskı için yeniden çizilen haritalar korundu ve yeni dünya haritaları eklendi.

Altıncı baskı son olayları ve ortaya çıkan eğilimleri yeniden inceliyor. Kuzey Amerika, Avrupa, Körfez, Doğu Asya ve Pasifik'teki yeni endüstriyel ekonomilere iş gücü göçü hızla artarken, şiddetli çatışmalar özellikle az gelişmiş bölgelerde yerinden edilmiş insanların büyük ölçekli hareketlerine yol açıyor. Ulaşım ve iletişimdeki gelişmeler geçici, döngüsel ve tekrarlayan hareketleri kolaylaştırıyor. Gittikçe daha fazla insan eğitim, evlilik veya emeklilik için ya da yeni yaşam tarzı arayışıyla hareket ettiğinden yeni hareketlilik türleri ortaya çıkıyor. Göç alan ülkelerdeki demografik ve ekonomik değişimler gelecekte göçmen iş gücüne yönelik oluşacak taleple ilgili farkındalığı artırırken, aynı zamanda etnik çeşitlilikle ilgili kamu endişesi, örneğin "entegrasyon sözleşmesi" ve vatandaşlık testleri yoluyla sosyal uyumu artıracak önlemlere yol açıyor.

İlk baskının yayınlanmasından bu yana dünyada çok şey değişti, ancak kitabın temel savı aynı kaldı. Uluslararası nüfus hareketleri dünyadaki devletleri ve toplumları,

ikili ve bölgesel ilişkileri, ekonomik yeniden yapılanmayı, güvenliği, ulusal kimliği ve egemenliği etkileyecek şekilde yeniden biçimlendiriyor. *Göçler Çağı* küreselleşme içindeki kilit bir dinamik olan göçü, daha geniş ekonomik ve toplumsal değişimin içkin bir parçası olarak, uluslararası siyasi düzenin gelecek dönüşümlerine katkıda bulunduğunu görme gerekliliğinin altını çiziyor. Bununla birlikte, egemen devletlerin göç politikaları alanında neler yaptığı büyük bir önem arz etmeye devam ediyor. Açık sınırlar kavramı, Avrupa Birliği içinde dolaşan Avrupa vatandaşları dışında, bölgesel entegrasyon çerçeveleri içinde bile anlaşılması güç bir kavram olmaya devam ediyor. Egemen devletlerin göçü kontrol etmek için meşru bir arzusu var. Asıl soru, hem göçmenlere hem de ilgili toplumlara fayda sağlayacak daha etkili göç politikalarının *nasıl* yapılacağıdır. Bu tür politikaların nasıl olacağını belirlemek için göçün nedenlerini ve sonuçlarını anlamak önemlidir. Bu kitabın ulaşmayı amaçladığı da budur.

Yazarlar, altıncı baskının hazırlanmasındaki yardımları için aşağıdaki kişilere teşekkür eder: Hein de Haas, çeşitli bölümlerin taslakları hakkında değerli geri bildirimler sağladıkları için Sonja Fransen, Agnieszka Kubal, Lea Müller-Funk, Katharina Natter, Kerilyn Schewel, Hélène Thiollet ve Simona Vezzoli'ye minnettardır. Bazı bölümleri dikkatle okuduğu için Alejandro Olayo-Méndez'e özellikle teşekkür ederiz. Ayrıca Hein de Haas, göç verilerinin derlenmesi ve kaynakça ile terimler sözlüğünün hazırlanması konusunda çok çalışan Sarah Salehi'ye, kitabın son taslağının hazırlanmasındaki hayati yardımları için Siebert Wielstra'ya, yazmak için alan sağlayan ve sabır gösteren annesi Annie de Haas-de Jonge'ye minnettardır.

Hein de Haas, Avrupa Komisyonu'nun Yedinci Çerçeve Programı (FP7/2007–2013, ERC Hibe Sözleşmesi 240940) kapsamında finanse edilen Oxford Üniversitesi'ndeki DEMIG (Uluslararası Göçün Belirleyicileri) [*Determinants of International Migration*] projesinin Başlangıç Hibesinin ve Avrupa Komisyonu'nun Ufuk 2020 Programı (H2020/2015–2020, ERC Hibe Sözleşmesi 648496) kapsamında finanse edilen Amsterdam Üniversitesi'ndeki MADE (Kalkınma olarak Göç) [*Migration as Development*] projesinin Konsolidatör Hibesinin bir parçası olarak temel arka plan araştırması yapmasını sağlayan Avrupa Araştırma Konseyi'ne (European Research Council - ERC) şükranlarını sunar.

Editörümüz Andrew Malvern'e ve ayrıca Red Globe Press'ten Peter Atkinson ve Aine Flaherty'ye altıncı baskıya verdikleri büyük destek, teşvik, paha biçilmez geri bildirim ve verdikleri cesaret için teşekkür ederiz. Bütün eleştirilere cevap vermek mümkün olmasa da yazarlar bu ve daha önceki baskılar ile ilgili hakemlerden ve meslektaşlarından gelen birçok değerli eleştiriyi kabul etmektedir.

Hein de Haas, taslağın tamamını okuduğu, dürüst eleştirileri ve kitabın kalitesini, ince ayrıntılarını ve genel dengesini büyük ölçüde iyileştiren birçok öneride bulunduğu için eşi Dovelyn Mendoza'ya özellikle teşekkür eder. Kitaba düşünsel katkısının yanı sıra, devam etmek için verdiği teşvik ve hepsinden önemlisi ilgisi, arkadaşlığı ve bitmeyen sevgisi için minnettardır. Ayrıca iyimserlik, enerji ve neşe kattıkları için

Selma, Dalila, Edgar ve Stefano'ya teşekkürler.

Stephen Castles, *Göçler Çağı*'nın önceki baskılarına katkıda bulunan birçok arkadaş ve meslektaşına teşekkür eder. Bu kitabın içeriğine düşünsel katkısı ve altıncı baskının gözden geçirilme sürecindeki eleştiri ve tavsiyeleri için Ellie Vasta'ya özel teşekkürlerini sunar.

Mark Miller, altıncı baskıya olan katkılarından dolayı James Miller ve Barb Ford'a teşekkür eder.

Hein De Haas, Stephen Castles ve Mark J. Miller

1 | GİRİŞ

Göç büyük umutlar ve derin korkular doğurur: Daha iyi bir gelecek vaadinde bulunduğu için *göçmenler* açısından umut vericidir. Aynı zamanda tehlikeli bir atılım olabilir, her yıl binlerce kişi sınır geçme denemesinde yaşamını yitirmektedir. Aile ve arkadaşlar genellikle belirsizlik içinde geride bırakılmaktadır. Bir göçmen iş bulamazsa veya sınır dışı edilirse bu durum tüm ailenin tasarrufunun kaybolması anlamına gelebilir. Bununla birlikte göç, eğer başarılı olursa istikrarlı bir gelir, iyi bir konut, tedavi olabilme imkânı, iş kurmak için kaynak ve çocuklar için eğitim fırsatı anlamına da gelebilir.

Göç alan toplumlarda da göç aynı derecede belirsizlikle karşılanmaktadır. Yeni yerleşen toplumlar, gelişmekte olan imparatorluklar ve canlı ekonomiler iş gücü eksikliklerini doldurduğu, nüfus artışı hızlandırdığı, işletmeleri ve ticareti canlandırdığı için genellikle göçmenleri memnuniyetle karşılamıştır. Ancak özellikle ekonomik kriz ve çatışma dönemlerinde sorunlar için ilk önce suçlananlar, ayrımcılığa, ırkçılığa ve bazen de şiddete maruz kalanlar genellikle göçmenlerdir. Bu durum bilhassa çoğunluktan farklı görünen, davranan veya inanan göçmenler için geçerlidir.

Göç ve göçün sonucunda ortaya çıkan etnik ve ırksal çeşitlilik, çağdaş toplumların en duygusal yaklaştığı konular arasındadır. Son yarım yüzyılda küresel göç oranları nispeten sabit kalırken, göçün siyasi önemi artmıştır. Menşe ülkelerde insanların ülkeden ayrılması *beyin göçü* konusunda endişe uyandırmakta, aynı zamanda da göçmenlerin yurt dışında elde ettikleri para ve bilginin memleketlerinde kalkınmayı destekleyebileceği umudunu yaratmaktadır. Hedef toplumlarda ise, göçmen grupların gelişi özellikle uzun vadede toplumların sosyal, kültürel ve siyasi dokusunu tamamen değiştirebilir.

Bu durum 2016'daki ABD başkanlık seçimlerinde görünür hale gelmiştir. Seçim kampanyası sırasında Donald J. Trump seçmenlere, Meksikalı göçünü engelleyecek bir sınır duvarı inşa edeceğinin sözünü vermiştir. Trump, "Uyuşturucu getiriyorlar. Suç getiriyorlar. Tecavüzcüler" diyerek Meksikalı göçmen korkusunu körüklemiştir. Kampanya mitinglerinde Trump, Müslüman göçünü terörizme bağlayarak ve Müslümanları kayıt altına alma isteğini belirterek İslam karşıtı duygulardan istifade etmiştir. Ocak 2017'de Trump yönetimi, çoğu Müslüman olan yedi ülkenin vatandaşlarının ülkeye girişine yönelik tartışmalı bir yasak getirmiştir. Bu politika siyasi ve sosyal direnişle karşılaşmış olsa da algılanan güvenlik risklerini azaltma ve ABD'ye mülteci göçünü engelleme odaklı "Müslüman yasağı" seçim kampanyası vaadini yansıtmaktadır.

Avrupa'da göçün artan siyasi önemi, göçmen karşıtı ve İslam karşıtı siyasi partilerin yükselişinde ve ardından göç ve çeşitlilik konularında bütün siyasi yelpazenin sağa kaymasında ortaya çıkmaktadır (bk. Davies, 2012). Fransa'da Ulusal Cephe [*Front National*], İtalya'da Kuzey Ligi [*Lega Nord*] ve Avusturya ile Hollanda'da Özgürlük Partisi gibi partiler yirmi yılı aşkın süredir siyasi manzaranın temel özelliklerini oluşturmaktadır. Çoğu ülkede bu tür partiler çoğunluğu elde edememiş olsa da yerleşik partiler tarafından seçmenler için büyük bir tehdit olarak algılanmaktadır. Bu partilerin tartışmalardaki etkileri, oy oranlarının gösterdiğinden daha fazladır çünkü rakip partileri, seçmenlerini ellerinde tutabilme amacıyla göç ve çeşitlilik konularında benzer pozisyonları benimsemeye teşvik etmektedir.

Avrupa'da kitlesel göç korkuları, Suriye'den ve başka yerlerden gelen bir milyondan fazla mülteci ve sığınmacının Akdeniz'i geçtiği 2015 yılında kritik noktaya gelmiştir. Göçle ilgili endişeler 2016 *Brexit* referandumunda da önemli rol oynamış ve seçmenlerin yüzde 52'si Avrupa Birliği'nden (AB) ayrılmayı desteklemiştir. Seçime giden süreçte Nigel Farage'ın Birleşik Krallık Bağımsızlık Partisi (UKIP) kitlesel göç korkularını körüklemiştir. Avrupa'nın dört bir yanındaki göç karşıtı partiler AB içi serbest dolaşımın ulusal egemenliği baltaladığını ve serbest dolaşımın kaldırılmasının – veya AB'den ayrılmanın – kontrolsüz göç üzerinde kontrolü yeniden sağlamanın tek yolu olduğunu savunmuştur.

Göç alan toplumlarda artan kültürel ve etnik çeşitlilik, toplumlar ve hükûmetler için bu değişimlere yanıt verme konusunda ikilemler yaratmaktadır. Göçmen kökenli gençler ayrımcılığa ve büyüdükleri – genellikle doğdukları – toplumlardan dışlanmaya karşı çıkmakta; iş bulma, eğitim ve ibadet etme konusunda eşit fırsatlara sahip olma hakkını talep etmektedir. Bazı siyasetçiler ve medya organları göçmenlerin farklı kültür ve dinlerini kasıtlı olarak koruyarak entegre olamadıklarını, göçün güvenlik ve sosyal uyum için bir tehdit hâline geldiğini iddia ederek suçu göçmenlere atmaktadır.

Göç doğası gereği ihtilafa sebep olan siyasi bir meseledir. Göçmenlerin işleri vatan-daşların elinden aldığına veya göçün, kötüleşen çalışma koşullarının, sosyal yardımların ve kamu hizmetlerinin temel nedeni olduğuna dair çok az kanıt bulunmaktadır. Aslında çoğu kanıt göçün genel büyüme, ekonomi ve toplumda yenilik ve canlılık üzerinde olumlu etkileri olduğunu göstermektedir. Çeşitlilik ve *ulusötesiliğin* artması çoğunlukla faydalı bir süreç olarak görülmektedir, çünkü milliyetçilik çağını karakterize eden şiddet ve yıkıcılığın üstesinden gelmeye yardımcı olmaktadır. Örneğin AB'nin kurulmasının arkasındaki önemli bir neden budur.

Öte yandan göçün faydaları hedef toplumların üyeleri arasında eşit olarak dağılmamaktadır. İşletmeler ve yüksek gelirli gruplar, göçmenler tarafından sağlanan emek ve hizmetlerin öncelikli lehtarları olma eğilimindedir. Ekonomik *deregülasyon*¹ ve *küre-*

¹ Deregülasyon, devletin çeşitli amaçlarla uyguladığı iktisadi, sosyal ve idari düzenlemelerin azaltılması veya kaldırılmasıdır, -en.